

Asia: SMDno-2018-2296

Pelastustoimen onnettomuuksien ehkäisyn toimintaohjelma

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Satakunnan pelastuslaitoksen lausunto pelastustoimen onnettomuuksien ehkäisyn toimintaohjelmaluonnoksesta, 15.8.2019, SMDno-2019-2296

Pelastustoimen toimintaohjelmassa onnettomuuksien ehkäisyyn on määritelty rohkea, inspiroiva ja yhteiskunnallisesti merkityksellinen missio. Rohkeasti ja ennakkoluulottomasti toimintaohjelma myös pyrkii suuntaamaan onnettomuuksien ehkäisyä uuteen malliin. Pelastustoimessa on pitkään peräänkuulutettu vaikuttavuutta ja laatua onnettomuuksien ehkäisytyöhön. Tähän haasteeseen on selvästi pyritty vastaamaan valitsemalla ohjelman lähtökohdiksi vaikuttavuus, ihmislähtöisyys ja ilmiökeskeisyys. Onnettomuuksien ehkäisyn ajattelua uudistaessaan toimintaohjelma ei kuitenkaan tarjoa tarkkoja askelmerkkejä vaan pyrkii pikemmin osoittamaan suunnan. Se kannustaa pelastusalan toimijoita erityisen painokkaasti sektorirajat ylittävään yhteistyöhön uusien onnettomuuksien ehkäisyn ratkaisujen löytämiseksi. Toimintaohjelma vaikuttaisi pohjautuvan hyvin pelastuslakiin sekä pelastustoimea ohjaaviin strategioihin.

Toimintaohjelmassa on seikkaperäisesti kuvailtu rakennetta, jossa esitetään erilaisten tekojen suhdetta tavoitteisiin ja edelleen sitä, kuinka tavoitteilla vaikutetaan ilmiöiden kautta missiota tukeviin muutoksiin. Lukuisista taulukoista ja kuvioista huolimatta, tai juuri niistä johtuen, mallin ymmärtäminen on hieman haastavaa. Yleensä taulukoiden ja kuvioiden tarkoituksena on helpottaa oleellisen informaation hahmottamista, mutta tässä raportissa vaikutus on jopa päinvastainen. Onkin syytä pohtia, voisiko kuviota vielä selkeyttää ja onko kaikki informaatio tarpeellista. Esim. kuvio 3:ssa esitetyt ristiintaulukoinnin keskeiset tiedot olisi helposti kirjoitettavissa tekstiin. Tällaiset kuvat sopisivatkin paremmin hankkeen yleiseen raportointiin, kuin lopulliseen toimintaohjelmaan.

Pelastustoimen ja sidosryhmien toiminnan osuuksia on arvioitu prosenttien tarkkuudella. Prosenttien lisäksi olisi ollut toivottavaa, että toimintaohjelman valmistelutyössä esiin nousseita keskeisiä yhteistyötahoja olisi lueteltu konkreettisemmin. Nyt vaikuttavuustavoitteiden

alatavoitteissa 5.1 ja 5.2 on määritelty etsivän työn toimija sekä kotiin toimitettavien palvelujen tarjoajat. Näiden kahden sinänsä keskeisen tahon sijasta voisi paikallaan mainita, vaikka esimerkin omaisesti, niitä toimijoita joiden kanssa yhteistyötä on ajateltu tehtävän. (Alatavoitteeseen 5.2 liittyen: taulukossa 1 tavoitteen aikarajaksi on määritelty 2025 ja myöhemmin tekstissä sivulla 17 puhutaan vuodesta 2023).

Toimintaohjelma antaa pelastusalan toimijoille hyvin vapaat kädet suunnitella ja kehittää toimintaansa missiota tukevien muutosten aikaansaamiseksi. On ihan hyvä ajatus, että päämäärä on kaikilla sama, mutta polku saa vaihdella. On kuitenkin hyvä muistaa, että pelastustoimen uudistushankkeen aikana onnettomuuksien ehkäisyltä toivottiin myös yhdenmukaisuutta. Kovin avoimeksi jäävä ohjelma saattaakin ohjata polut jopa liian kauas toisistaan. Voitaisiko tässä ottaa mallia ottaa esim. peruskoulun opetussuunnitelman perusteista, joka tarjoaa kaikille opetuksen sisältöjen ja tavoitteiden perusteet, mutta jättää myös mahdollisuuden paikalliseen variointiin? Peruskouluissa voidaankin tarjota esim. useasta aineesta muodostettuja oppiainekokonaisuuksia tai erilaisia syventäviä ja soveltavia opintoja. Erilaiset kokeilut ovat myös onnettomuuksien ehkäisytyössä tärkeitä ja ne mahdollistavat hyvien ja vaikuttavien käytäntöjen kehittämisen.

Satakunnan pelastuslaitos pitää toimintasuunnitelman tavoitteita ja perusideaa kannatettavina ja toteaa että tässä on kyllä ainesta. Mutta hieman kuin lapsi, joka lusikka kädessä istuu syöttötuolissa ja näkee makoisan annoksen kaukana pöydällä, toivomme että lautasta ojennettaisiin hieman lähemmäksi. Toivotaan että toimintaohjelman vahvistamisen yhteydessä nimettävän kansallisen koordinoitiryhmän työ auttaa aidosti suuntaamaan arkipäivän onnettomuuksien ehkäisytyötä tämän strategisen ohjelman tavoitteiden suuntaan.

Puolitaival Mikko
Satakunnan pelastuslaitos